

Puppy power

Wat drijft de jonge landschapsarchitecten Jorrit Noordhuizen, Jolanda van Looij en Gerwin de Vries?

Bij het ontwerpen van een buitenruimte kan de landschapsarchitect een belangrijke rol vervullen. Het kon dan ook bijna niet anders dan dat de redactie van Stad+Groen in haar zoektocht naar jong talent stuitte op enkele interessante ontwerpprofessionals. De een met een voorliefde voor 'grote landschappen', een ander met een passie voor het buitengebied, en een derde die de nadruk legt op ecologie. Kortom: allemaal net even anders, maar alle drie ambitieus, daadkrachtig en op relatief jonge leeftijd al in het bezit van een indrukwekkend cv.

Auteurs: Santi Raats en Kelly Kuenen

‘In Nederland tutten we veel te veel met kleine plukjes groen’

Jorrit Noordhuizen zet in op integrale benadering van groen en grijs

Sinds juni vorig jaar bestaat het ambitieuze Utrechts/Enschedese bureau Nohnik architecture and landscapes. De naam is een samenvoeging van de achternamen van de twee eigenaren, Jorrit Noordhuizen (29) en Wietke Nijkraake. Unique sellingpoint: de integrale benadering van groen en grijs, doordat partner Nijkraake architect is en Noordhuizen landschapsarchitect. Noordhuizen: ‘Normaal zitten die twee disciplines niet of te laat met elkaar aan tafel. Maar samenwerken gaat bij ons heel natuurlijk. We zijn collega’s, geen concurrenten.’

In 2012 won Noordhuizen de Archiprix Nederland. Dat betekent dat zijn ontwerp het beste was van honderden inzendingen van studenten, afstude- rend aan alle mogelijke bouwkunde- en architec- tuuropleidingen in Nederland. Daarnaast won hij de internationale IFLA Zvi Miller Prize en werd hij genomineerd voor de internationale versie van de Archiprix. Een talent, een ruwe diamant. Hoe vergaat het hem in zijn werk?

Genoeg werk aan de winkel

Noordhuizen en zijn partner maken lange dagen. Het succes is hen niet komen aanwaaien. Beiden kregen geen projecten mee van de respectievelijke werkgevers waar ze vandaan kwamen. Dus moesten ze de boer op. En dat deden ze, met volle overtuiging. ‘We hebben onszelf in de schijn- werpers gezet met de prijsvraag die we hebben gewonnen voor de herbestemming van het oude Tivoli in Utrecht. Ook zijn we het afgelopen jaar bij twee andere prijsvragen tweede en derde gewor- den. Ik weet niet of ik een goede verkoper ben, of ik ons bedrijf met de juiste marketing onder- scheidend maak, maar ik kan wel met passie vertellen over wat ik gemaakt heb’, verklaart Noordhuizen. De twee starters bezochten gemeenten en kwamen zo nu en dan aan bod in stukjes in lokale kranten en op architectenweb- sites. Door deze proactieve acquisitie nam de hoeveelheid werk in een jaar tijd behoorlijk toe. Het bureau is op het punt aanbeland waarop men begint na te denken over het aannemen van een extra kracht.

Voor opdrachtgevers is het interessant dat Nohnik een 1-2-samenwerking is tussen een landschaps- architect en een architect. ‘Overleg hoeft bij ons niet over allerlei schijven, maar gebeurt meteen,

op een natuurlijke manier. Deze heldere werkwijze zetten wij in bij al onze projecten. We zijn dus gewend om alle plannen op verschil- lende schaalniveaus uit te denken.’

Grote landschappen
Naast gebouwen ont- werpt Nohnik dus ook op het gebied van openbare ruimte en landschap in uiteen- lopende richtingen. Maar Noordhuizen geeft sterk de voorkeur aan ‘grote landschappen’. ‘In Nederland tutten we veel te veel met kleine plukjes groen’, zo stelt hij. ‘Een voorbeeld: daktuintjes. Deze goede initiatieven komen vaak van burgers, maar liggen meestal versnipperd door de stad of de gemeente. Overheden zouden dat veel proactiever kunnen stimuleren of oppakken, zodat grote dak- structuren, zoals dat van Hoog Catharijne in Utrecht, met een daktuin bekleed kunnen worden. Grote oppervlaktes zetten zoden aan de dijk.’

Wanneer hij door de stad rijdt, krijgt hij inspiratie. ‘In het openbaar stedelijk groen denkt men ook nog te gedetailleerd, per locatie, na over wat voor plukje groen er geplant kan worden. De hoofdlijn wordt soms onvoldoende in het oog gehouden. Onze binnensteden zijn de afgelopen decennia flink versteend. Ondanks bebouwing en onder- grondse kabels en leidingen is het op sommige plekken heel goed mogelijk om een groen- structuur van buitenaf de binnenstad “in te

trekken”. Grote groenstructuren zorgen voor een beter klimaat, een prettige sfeer, eenheid en meer groen, in tegenstelling tot een verdwaald bosje of boompje. In nieuwbouwwijken is vaak wel ruimte om grotere structuren aan te planten. Maar ook buiten de bebouwde kom ben ik er voorstander van om te focussen op grote landschappen, omdat ze naast landschappelijk ook recreatief zo interessant zijn. Denk aan veenweidegebieden, kustgebieden, bossen en natuurgebieden zoals de Biesbosch of de Veluwe. Hierin moeten we versnippering en verrommeling voorkomen.’

Scheidslijn water en land

Een van de meest in het oog springende land- schappelijke projecten van Nohnik is het

13 min. leestijd

INTERVIEW

Project 'Adaptieve Dijk'.

verbeteren van kust- en rivierlandschappen. Dit specialisme begon met Noordhuizens afstudeeropdracht. Hiervoor ontwierp hij een kustvergrotingsmethode voor de 300 kilometer lange kustlijn van de eilanden voor de kust van Noord-Carolina. Met dit ontwerp won hij de Archiprix.

'Overheden zouden initiatieven als daktuintjes proactiever kunnen stimuleren of oppakken'

Eilanden Noord-Carolina in trouble

De eilanden in de Amerikaanse staat Noord-Carolina kampen met het oprukken van de zee en daarnaast verstedelijking ten koste van de duinen. Omdat de duinen verdwijnen, verdwijnt ook het achterliggende landschap. Dat wordt gekarakteriseerd door bos, dat kan bestaan doordat het in de luwte ligt van de zeewind. Door het verdwijnen van de natuurlijke barrières worden alle eilanden

voor de kust van Noord-Carolina nu volgebouwd, vanaf de waterlijn tot aan de andere kant, mede doordat er een brug met snelweg naartoe loopt. De bebouwing komt te dicht bij de zee te liggen en dat kan gevaar opleveren. Noordhuizen ontwierp een houten element dat tegen de bestaande duinen wordt geplaatst en opstuivend zand vasthoudt. Hierdoor komen de duinen metertijd weer terug. Door de aanwas van de duinen neemt het achterland, met name het bosgebied, weer toe in areaal. Er ontstaat weer een veilig en interessant landschap.

Rijkswaterstaat geïnteresseerd

Rijkswaterstaat is zo enthousiast, dat men dit jaar in samenwerking met Noordhuizen een pilot op Vlieland gaat uitvoeren. De constructietest wordt uitgezet over 150 meter. De constructie bestaat uit pannenlatten, die aan elkaar zijn geschakeld. De elementen zijn plat te vouwen en ook de hoogte varieert: het houten skelet wordt maximaal 2 meter hoog. 'De constructie is niet lelijk; integendeel: het is een soort "landart", een houtsculptuur. Het heeft een mooie uitstraling. Nee, je kunt het niet vergelijken met een gemiddeld tuinhokje.' Op plekken waar het zand snel verstuipt, is de constructie hoger dan op plekken waar dat langzaam gebeurt. 'Het hout graaft zichzelf in en voorkomt vervolgens erosie', legt Noordhuizen uit. 'Het zand stuift vanzelf tegen de houten elementen. Net zoals stuifzand een hoopje vormt bij een blikje cola dat je op het strand neerzet.'

Net als in Noord-Carolina, verschuift de kustlijn van Vlieland geleidelijk aan door de zandverstuivingen.

Vlieland is in het midden heel smal, dus is de duinenrij daar extra kwetsbaar. 'Gelukkig zijn de dorpjes op Vlieland en op de andere Waddeneilanden klein en compact en zijn ze alleen bereikbaar per boot. De bebouwing is dus van een andere orde dan die voor de kust van Noord-Carolina.' Het is de verwachting dat de constructie na een maand vol zit met zand. Dan is er dus een duintje van twee meter ontstaan. Deze duinmakende methode zou prima kunnen werken langs de hele kustlijn van Nederland.

Duinen voor de dijken

Een ander project dat zich focust op de scheidslijn tussen water en land, is een studieopdracht van het waterschap – de dijkbeheerder – en de Bond van Nederlandse Architecten. Het waterschap wil bij rivierdijken meer tools in handen hebben dan alleen het traditionele ophogen en verbreden. Noordhuizen: 'We hebben bedacht dat met eenvoudige ingrepen een extra buffer geschapen kan worden tussen de rivier en de dijk. We hebben de IJssel tussen Zwolle en Deventer als voorbeeld genomen. Deze rivier vervoert veel zand. Ook de Rijn voert zo'n 400 duizend kuub zand per jaar vanuit Duitsland in Nederland in bij Lobith. Normaal gesproken zakt rivierzand naar de bodem en moet de rivier om de zoveel tijd uitgebaggerd worden. Dit zand kan men beter gebruiken om rivierduinen te vormen in de uiterwaarden. In een natuurlijk landschap groeien rivierduinen langzaam door verstuiwing. Rivieren leggen het zand zelf bij hoog water neer in de uiterwaarden. Maar alle oevers van de IJssel zijn versteend. Als je een oever vrij spel geeft, vormen zich metertijd weer duinen in de uiterwaarden, net als vroeger, en ontstaat een waterveilig gebied. De resultaten van de studie zijn aangeboden aan het waterschap.'

Toekomst

Hoewel Noordhuizen voortdurend mogelijkheden voor nieuwe projecten onderzoekt, is het voor hem geen doel op zich om te groeien. 'Onze ambitie is allereerst om met onze plannen bij te dragen aan het dagelijks plezier van mensen als zij buiten zijn. Op welke schaal dat gebeurt, staat niet voorop.'

'In de openbare ruimte liggen enorme kansen voor water, ecologie en voedselproductie'

Een nieuwe stedelijke ecologie met een architectonische kwaliteit

Gerwin de Vries (34) is nog jong, maar heeft al een cv als van een veteraan. Hij won verschillende internationale prijzen voor zijn landschapsontwerpen, en was dankzij zijn uitgesproken mening over landschappen (gast)docent bij verschillende onderwijsinstellingen. Nadat hij als landschapsarchitect bij verschillende bureaus werkte, begon hij drie jaar geleden Lint landscape architecture, samen met oud-studiegenoot Alexander Herrebout. Het gaat hen voor de wind.

De Vries en zijn compagnon Herrebout werkten voorheen elk zo'n acht jaar bij afzonderlijke bureaus, voordat zij Lint oprichtten. De zaken gaan goed; het bedrijf telt inmiddels zes personeelsleden en twee vestigingen. 'Het is momenteel even kijken of we het werk blijven aankunnen met deze bezetting', vertelt De Vries.

Beste architectuurstudenten ter wereld

Lint behaalde in 2007 met het afstudeerproject Dredge Landscape Park de prestigieuze International Archiprix, een prijs voor het beste ontwerp waarnaar alle bouwkunde- en architectuurstudenten in de hele wereld kunnen meedingen. Het project biedt oplossingen voor de baggerproblematiek, waarbij vervuilde bagger wordt gereinigd en omgevormd tot een landschapspark. 'De aanpak is exemplarisch voor hoe we werken, steeds startend met een actuele opgave en uitmondend in verleidelijke en precieze ontwerpoplossingen', vertelt De Vries.

Hij vervolgt: 'Wij zijn ons bedrijf begonnen in de crisis. Dat kenmerkt de werkwijze van ons bedrijf. Wij zijn altijd proactief op zoek naar urgente, relevante en actuele onderwerpen waaraan we als landschapsarchitect een bijdrage kunnen leveren.' Thema's waar Lint aan werkt, zijn bijvoorbeeld kustversterking, wateropgaven, stedelijke krimp, energie en stedelijke ecologie.

Traditioneel denken doorbreken

De meeste lezers van dit vakblad houden zich voornamelijk bezig met de vraag of het groen binnen het budget te onderhouden is en zoeken

de oplossing in traditionele omvormingen; De Vries echter denkt buiten de lijnen. Volgens hem kunnen ook met een laag budget slimme, groene oplossingen tot stand komen, maar is vooral de mindset van opdrachtgevers een sta-in-de-weg voor dit nieuwe denken. 'Het groen in de openbare ruimte is nog traditioneel. Overheden vinden ideeën altijd leuk, maar zijn wat betreft de uitvoering terughoudend. Zo denken ze bij projecten nog in standaardheden zoals een stoeptegels van 30 bij 30 centimeter.'

Symbiose steden en ecologie

Op dit moment doet Lint ontwerpend onderzoek naar een nieuwe stedelijke ecologie. 'We hebben een sterke visie met ons bureau: ecologie moet een logisch en integraal onderdeel vormen van stedelijke gebieden, niet iets fundamenteel tegenovergesteld zijn.' Steden worden geconfronteerd met grote uitdagingen ten gevolge van klimaatverandering; ze hebben te maken met overmatig regenwater in de winter en opwarming van de openbare ruimte in de zomer (het *urban heat island-effect*), en daarnaast nemen vervuiling en

geluidsoverlast toe. 'Dat vraagt om een compleet nieuwe benadering van de stad, waarin natuur niet langer als tegenhanger van de stad moeten worden beschouwd, maar nadrukkelijk een symbiose met de stad moet vormen. Lint ziet binnen deze opgave kansen voor een nieuwe inrichting van de openbare ruimte, waarin slimme kringlopen worden gevormd voor water, energie, transport en ecologie.'

Als voorbeeld van deze aanpak heeft Lint voor de stad Lausanne in Zwitserland een watertuin ontworpen, die op een relatief eenvoudige manier kan bijdragen aan een oplossing voor dit probleem

Sfeerbeeld uit het project BEEhaviour.

en als voorbeeldproject kan dienen voor andere steden. *Oasis Urbaine* is een watertuin aan de voet van een negen meter hoge waterval. De tuin biedt ruimte om overtollig regenwater op te slaan in de winter, én kan voor een daling van de temperatuur in de openbare ruimte zorgen in de zomer. De tuin is gelegen in een steeg met een stenig karakter te midden van grote infrastructuur. Het geluid van de waterval, geplaatst voor een hoge blinde muur, overstemt de stedelijke geluiden en creëert zo een oase midden in de stad. Het is mogelijk om rondom de tuin en onder de waterval door te lopen. De lineaire positie van de tuin versterkt de smalle ruimte van de steeg en zorgt voor zichtbaarheid vanaf de straat. De tuin is modulair en bestaat uit losse bakken van gerecycled plastic. Dit relatief goedkope systeem is makkelijk te monteren en, afhankelijk van de locatie, op verschillende manieren op te bouwen.

Ecologische en architectonische kwaliteit

Ecologie is voor menig groenbeheerder en beleidsmedewerker een ver-van-mijn-bedthema. 'We zullen op het gebied van milieu en biodiversiteit meerdere opgaven moeten combineren in onze stadsontwerpen. De hoeveelheid extra regen die er in de toekomst in een kortere tijd naar beneden

komt vallen, moeten we leren bergen in de winter om in de zomer voor beregening te gebruiken. Hoe kunnen we de openbare ruimte en de stad zodanig ontwerpen dat er een grotere rijkdom aan planten, bijen, insecten en vlinders kan ontstaan?' Voor een tuinontwerp van BEEhaviour in Spanje heeft Lint het thema ecologie onderzocht. BEEhaviour is het resultaat van een zoektocht naar het op architectonische wijze ervaren en benadrukken van de grote rol van bijen in ons ecosysteem. Het resultaat is een interactieve weergave van processen, stromen en systemen die van waarde zijn voor een duurzame groei van stedelijke ecologie. 'We kunnen ook voedsel dicht bij de consument brengen. Dat hebben we zo ontworpen voor het Sprencpark in Middelburg, waar een boerderij in het midden van het park is gesitueerd. Daardoor bestaat nu vijftig procent van de grond uit stadslandbouw, beheerd door een boer.' In de stad Middelburg hielp Lint bij het omvormen van een reststrook tot stadslandbouw. In het Sprencpark vindt een uitwisseling plaats tussen het klassieke parkprogramma en de activiteiten van landbouw op een stedelijke manier.

Kansen om zich heen

Als De Vries om zich heen kijkt, ziet hij in de open-

bare ruimte geregeld kansen op gebiedsontwikkeling die gericht zijn op management van water, ecologie en voedselproductie. Maar het stelt hem wat teleur dat het straatbeeld nog redelijk traditioneel blijft. Toch ziet hij ook wel nieuwe typen landschap ontstaan. 'In Utrecht werken we in het Werkspoorkwartier, een industrieterrein aan de westkant van de stad, waar vroeger treinen en bruggen werden gefabriceerd. Er wordt nieuw leven in het gebied geblazen door veranderende bestemmingen in oude loodsen. De openbare ruimte is erg verhard en vooral gericht op de auto. We werken aan het ontwerp voor het gebied rondom de Werkspoorkathedraal, de grootste loods met een haven aan het Amsterdam-Rijnkanaal. Daarnaast werken we aan het ontwerp van de openbare ruimte om meer ruimte te creëren voor groen en het gebruik voor wandelaars en fietsers te verbeteren. In de ontwerpen is het industriële en ruwe karakter van het gebied een inspiratie. Er zijn allerlei kansen voor nieuwe groene verblijfsplekken. We zijn klein begonnen met het inzaaien van bollenmengsels op meerdere plekken, om het gebied zo langzaam te transformeren.'

Stad van de toekomst

Dit nieuwe denken staat nog in de kinderschoenen. Dat merkt De Vries, omdat Lint in de meeste projecten één thema uitwerkt. 'Maar we zoeken nog naar projecten waarbij we water, voedsel en ecologie kunnen combineren.' In Mexico is Lint gevraagd om mee te denken over een oplossing voor nieuwe vormen van stadsgroen in Mexico City. De stad heeft een gebrek aan goede openbare ruimtes, en door de toenemende smog in de stad en veel commerciële ontwikkeling op bepaalde plaatsen staat de leefkwaliteit onder druk. Het is een opdracht van UN-Habitat, de stedenbouwkundige afdeling van de Verenigde Naties. Er wordt bij de VN gewerkt aan grote stedenbouwkundige vraagstukken in verschillende steden over de hele wereld. Steden kunnen een voorbeeldfunctie krijgen om een nieuwe manier van denken in gang te zetten, beweert De Vries. 'De stad Kopenhagen is een voorbeeld en katalysator voor "het nieuwe denken" over stedelijk groen en blauw in omgevingsplaatsen.'

Strakke uitvoering van ecologisch ontwerp

Helaas wordt ecologie over het algemeen nog defensief en krampachtig benaderd, alsof het iets rommeligs is, van houtje-touwtjekwaliteit of in geitenwollensokkensfeer gehuld, vindt De Vries. 'Lint laat in ontwerpen zien dat ecologie op een strakke architectonische manier ingebouwd kan worden in een stedelijke omgeving.'

‘Sommige basisprincipes zijn oud, maar uit het oog verloren’

Jolanda van Looij nam de eerste EFLA European Grand Prix for Young Professionals in ontvangst

Jolanda van Looij (37) volgde een opleiding Tuin- en landschapsinrichting aan de Hogeschool Van Hall Larenstein te Velp, en behaalde een master Landscape Architecture and Planning aan de Wageningen University. Na haar opleiding werkte ze nog een tijdje bij haar stagebureau, maar startte ze ook direct een eigen bureau, waarmee ze in het eerste jaar al drie grote opdrachten te pakken had. Een vliegende start. ‘Maar’, zegt Van Looij eerlijk, ‘toen was de tijd ook anders.’

Ruim een decennium later heeft Van Looij een grote diversiteit aan projecten op haar naam staan, van parken tot verticale tuinen en boerenerven. Sinds twee jaar is ze ook werkzaam als project-leider ervenconsulentschap bij Landschap Erfgoed Utrecht. In 2013 won Van Looij met haar ontwerp voor Park Berg & Bos te Apeldoorn de EFLA European Grand Prix for Young Professionals, in een internationale verkiezing waaraan honderden jonge landschapsarchitecten deelnamen, die dat jaar voor de eerste keer georganiseerd werd. Het ontwerpvirus was bij Van Looij al vroeg aanwezig. Ze groeide op in het buitengebied, en op het erf rond haar ouderlijk huis (‘geen dieren of planten, maar vooral veel beton’) tekende ze plattegronden van volledige dorpen. Met haar vader ging ze bovendien elke zondag de polder in om te kijken naar de groei van het vlas. ‘Oersaai’, vertelt Van Looij, maar wel een ervaring waarvan ze nog steeds profiteert. ‘Als ik nu door een landschap rijd, kijk ik weliswaar niet naar het vlas, maar let ik wel op hoe dingen in elkaar steken.’

Dat denken in ervaringen, niet zozeer het tekenen van een 2D ontwerp, maar meer het denken in dimensies, komt ook terug in het ontwerpproces van Van Looij. Naar eigen zeggen probeert ze zo veel mogelijk te ontwerpen vanuit de beleving, waarbij ze controleert of het 2D ontwerp ook in 3D tot uiting komt. Tijdens het proces krijgt ze hulp van 3D-visualist Ruud Berlang, maar dat is alleen bedoeld om het ontwerpproces te ondersteunen; het presenteren in 3D is nooit een doel op zich. Van Looij is naar eigen zeggen ook sterk in het zelf

visualiseren van haar ontwerpen. Tijdens het ontwerpproces maakt ze veel foto’s, bezoekt ze de betreffende plaatsen vaak en probeert ze beelden te analyseren en te visualiseren. Bij haar ontwerp voor Park Berg & Bos, dat zich kenmerkt door zijn romantische elementen, lette ze op de ‘picturale encensering’: het spel van zichtlijnen tijdens de wandeling. Zowel in de bebouwing als in de beplanting bevat het ontwerp elementen die tijdens het bezoek aan het park komen en gaan, waardoor de bezoeker het park telkens op een andere manier beleeft.

Problematiek

Al snel wordt duidelijk dat Van Looij niet alleen gaat voor ‘mooi’, maar zich ook bewust vastbijt in lastige vraagstukken. Naar eigen zeggen vindt ze het leuk om in haar ontwerpen niet alleen te letten op esthetiek, maar ook verschillende (ogenschijnlijk tegengestelde) problematieken op elkaar af te stemmen. Een voorbeeld daarvan is de wrijving tussen oud en nieuw in Park Berg & Bos. Dit park, dat al sinds de jaren dertig bestaat en daardoor veel historische elementen bevat, fungeert ook als toegangspoort voor de Apenheul. Bij het ontwerp

liep ze tegen verschillende randvoorwaarden aan, die op het eerste gezicht lijnrecht tegenover elkaar stonden. Zo moesten verschillende elementen met elkaar verenigd worden: het oude historische ensemble op het voorplein met een sterk stedenbouwkundige opbouw, nieuwe horeca, de entree naar de Apenheul en – niet te vergeten – aantrekkelijk groen.

Eenzelfde frictie tussen bijvoorbeeld mooi en praktisch, oud en nieuw, komt ze tegen in haar werk als ervenconsulent. Hier formuleert ze oplossingen voor de problematiek door

'Ik vind dat we als ontwerpers in deze tijd op een andere manier moeten gaan ontwerpen'

bijvoorbeeld groter wordende stallen aan de ene kant, en verstedelijking en het groter worden van stads- of dorpskernen aan de andere kant. 'Groter wordende stallen passen vaak niet binnen de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied. Een van de vraagstukken die hierbij komen kijken, is of watergangen al dan niet gedempt moeten worden. Ik onderzoek waar de speelruimte zit. Een mogelijke oplossing kan zijn stallen langer en smaller te maken, zodat ze beter binnen de omgeving passen en aan de eisen voldoen die hierbij komen kijken.' Agrarische ondernemers

kloppen bij Van Looij aan met dergelijke vragen, al vervult ze een onafhankelijke rol. Het kán dus zijn dat in het advies de gemeente in het gelijk gesteld wordt. Bij haar werk bouwt ze op haar ervaring als landschapsarchitecte, al neemt ze als consulente meer een adviserende rol aan. 'Al gaat dat ook op een schetsende en ontwerpende wijze; ik geef als het ware beeldend advies.'

Kringlopen

Van Looij vindt het ook leuk om te ontwerpen 'in kringlopen'. 'Ik was al vroeg bezig met duurzame ontwikkelingen. Nu gebeurt dat volop, maar eerder was dat nog niet het geval', vertelt ze. 'Daarbij zoek ik graag raakvlakken met andere disciplines en thema's. Denk aan architectuur, de rol van watersystemen en energiesystemen in het geheel, juist het vage gebied, de raakvlakken met milieu- en maatschappelijke thema's, waarbij je je wellicht afvraagt: is dit nog wel architectuur? Ik vind dat we als ontwerpers in deze tijd op een andere manier moeten gaan ontwerpen. Als ik om me heen kijk, dan zie ik bijvoorbeeld dat er bij woningen vaak erg traditioneel gebouwd wordt. In het ontwerp-proces wordt weinig nagedacht over duurzaamheid, zowel wat het milieu betreft als voor de eigen portemonnee. Zo kun je bepaalde woonruimtes zodanig plaatsen dat er stookkosten worden bespaard. Dergelijke basisprincipes zijn al oud, maar we lijken ze uit het oog te zijn verloren.'

'We zijn ook geneigd de buitenruimte op dezelfde manier te ontwerpen als de binnenruimte, met

hagen en duidelijke afscheidingen, maar buiten bouwen vraagt om andere basisprincipes. Dit zie je ook terugkomen in het buitengebied, waar vaak ontworpen wordt volgens de regels van stedelijk bouwen.' Naar eigen zeggen heeft ze mede om deze reden een passie voor het buitengebied. Het ontwerp voor Park Berg & Bos vormde de ideale synthese. 'Dit is een groen gebied dat kenmerken van een landelijk gebied met een hoogstedelijk programma combineert; een extra leuke uitdaging.'

Park Berg & Bos.

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-5714